Kázání: 137. O nenávisti a blížící se zimě

Půjdeme s Ježíšem nebo spíš s davem, který se pro pár kilowattů nechá zmanipulovat a vrhne se na nejbližšího obětního beránka? Zima je před námi. Kéž je Bůh s námi.

Kázání

Demonstranti na Václavském náměstí

O nenávisti a blížící se zimě

1. čtení: Žalm 139

---

1 Pro předního zpěváka. Davidův, žalm . Hospodine, zkoumáš mě a znáš mě .
2 Víš o mně, ať sedím nebo vstanu, zdálky je ti jasné, co chci dělat.
3 Sleduješ mou stezku i místo , kde ležím, všechny moje cesty jsou ti známy.
4 Ještě nemám slovo na jazyku, a ty, Hospodine, víš už všechno.

5 Sevřel jsi mě zezadu i zpředu, svou dlaň jsi položil na mě.
6 Nad mé chápání jsou tyto divy, jsou nedostupné, nestačím na to.
7 Kam odejdu před tvým duchem, kam uprchnu před tvou tváří?

8 Zamířím-li k nebi, jsi tam, a když si ustelu v podsvětí, také tam budeš.
9 I kdybych vzlétl na křídlech jitřní záře, chtěl přebývat při nejzazším moři,
10 tvoje ruka mě tam doprovodí, tvá pravice se mě chopí.

11 Kdybych řekl: Snad mě přikryje tma, i noc kolem mne se stane světlem.
12 Žádná tma pro tebe není temná: noc jako den svítí, temnota je jako světlo.
13 Tys to byl, kdo utvořil mé ledví, v životě mé matky jsi mě utkal.

14 Tobě vzdávám chválu za činy, jež budí bázeň: podivuhodně jsem utvořen, obdivuhodné jsou tvé skutky, toho jsem si plně vědom.
15 Tobě nezůstala skryta jediná z mých kostí, když jsem byl v skrytosti tvořen a hněten v nejhlubších útrobách země.
16 Tvé oči mě viděly v zárodku, všechno bylo zapsáno v tvé knize: dny tak, jak se vytvářely, dřív než jediný z nich nastal.

17 Jak si vážím divů , které konáš, Bože! Nesmírný je jejich počet,
18 sčetl bych je, ale je jich víc než písku. Sotva procitnu, jsem s tebou.
19 Kéž bys, Bože, skolil svévolníka. Pryč ode mne, vy, kdo proléváte krev!
20 Dovolávají se tě při svých pletichách, zneužívají tvé jméno tvoji protivníci.

21 Nemám nenávidět, Hospodine, ty, kdo nenávidí tebe? S odporem pohlížet na ty, kdo se proti tobě zvedli?
22 Nenávidím je, rozhodně nenávidím, jsou to také moji nepřátelé.
23 Bože, zkoumej mě, ty znáš mé srdce, zkoušej mě, ty znáš můj neklid,
24 hleď, zda jsem nesešel na cestu trápení, a po cestě věčnosti mě veď!

2. čtení: Lukáš 14, 25 – 33

---

25 Šly s ním veliké zástupy; obrátil se k nim a řekl:
26 „Kdo přichází ke mně a nedovede se zříci svého otce a matky, své ženy a dětí, svých bratrů a sester, ano i sám sebe, nemůže být mým učedníkem.
27 Kdo nenese svůj kříž a nejde za mnou, nemůže být mým učedníkem.

28 Chce-li někdo z vás stavět věž, což si napřed nesedne a nespočítá náklad, má-li dost na dokončení stavby?
29 Jinak – až položí základ a nebude moci dokončit – vysmějí se mu všichni, kteří to uvidí.

30 ‚To je ten člověk,‘ řeknou, ‚který začal stavět, ale nemohl dokončit.‘

31 Nebo má-li nějaký král táhnout do boje, aby se střetl s jiným králem, což nezasedne nejprve k
poradě, zda se může s deseti tisíci postavit tomu, kdo proti němu táhne s dvaceti tisíci?
32 Nemůže-li, vyšle poselstvo, dokud je jeho protivník ještě daleko, a žádá o podmínky míru.
33 Tak ani žádný z vás, kdo se nerozloučí se vším, co má, nemůže být mým učedníkem.

Sestry a bratři,

léto je pryč a podzim je tu, alespoň ten meteorologický, podzim astronomický tu bude co by dup. A jak tak pomalu klesá teplota, stoupá mezi lidmi nenávist. Možná je v tom letos nějaká zákonitost, přímá úměra. Čím víc klesá rtuť teploměru, tím výš stoupá nenávist.

Vypadá to, že tuhle zimu dosáhne nových rekordů. Rusko si mne ruce neboť podněcování nenávisti mezi lidmi na demokratickém Západě se dlouhodobě věnuje a právě na to ve své válečné strategii spoléhá. Stačí neustávat ve vypouštění dezinformací a propagandy, no, a pak trochu přiškrtit plyn, energetické burzy propadnou panice a ceny vzápětí vyletí do netušených výšek.

Hned v závěsu za cenami energií stoupá strach, co bude dál, a, jak jinak, také nenávist. Problém je, že nenávist bývá slepá a tak aby si ulevila, míří často vedle jak ta jedle. Namísto toho, aby se zaměřila na původce krize, obrátí se proti nevinným obětem.

Na sobotní demonstraci na Václavském náměstí měli mnozí účastníci jasno: za krizi můžou Ukrajinci, Evropská unie a vláda. A kremelská tisková agentura TASS se hned pohotově vytassila do světa se zprávou, že v Česku prý může dojít k událostem srovnatelným s listopadem 1989.

Možná si teď říkáte, sestry a bratři, proč do kázání zrovna dneska musím míchat politiku a navíc ještě nenávist. Jenže já za to nemůžu. Dnešní čtení ze Starého i Nového zákona je právě o tom. Nic naplat, prostě to tak vyšlo. Téma je na stole a musíme si s ním nějak poradit.

Předně musím konstatovat, že oba dva, žalmista i Ježíš, v dnešním čtení mluví o politice a zmiňují se také o nenávisti.

Žalm 139. je nádherná báseň o tom, že Bůh zná naše smýšlení a ví, co máme v nitru nebo na jazyku, že před ním se nedá nikam schovat, že je všude tam, kde jsme my. Je to on, kdo nás každého podle dávno připraveného plánu utkal a uhnětl a následně postavil do života. Jinými slovy: Bůh chce, abychom byli, a chce být při tom našem bytí s námi.

Až potud je to krásná poezie, jenže najednou, z ničeho nic, básník obrátí. Na konci žalmu přijde s tím, že nenávidí ty, kdo nenávidí Hospodina, kdo zneužívají jeho jméno při svých pletichách, že rozhodně nenávidí svévolníky a ty, kdo prolévají krev.

Vypadá to, jakoby si při tom poetickém zpěvu o všudypřítomném Bohu stvořiteli a nás lidech najednou uvědomil, že svět ve skutečnosti vypadá poněkud jinak. Jsou v něm vedle obyčejných lidí také svévolníci, padouši a násilníci, co neváhají prolít cizí krev a při svém počínání se ještě navíc odvolávají na Hospodina. Žalmista nejspíš neměl na mysli Putina, ale pasuje to dokonale.

Jak si ovšem jako křesťané poradit s onou nenávistí? Nemáme náhodou nenávist zakázanou? Mimochodem, díval jsem se hned do tří biblických slovníků, kde najdete kde co, jenom nikde heslo „nenávist“. Nejspíš je pro nás tohle slovo tak trochu tabu. Je přece psáno, že milovat máme i

nepřátele. Není co řešit.

Jenže tak jednoduché to není. V dnešním čtení z Lukášova evangelia říká Ježíš zástupům doslova:

„Když někdo chce jít se mnou, ale nebude nenávidět svého otce a matku a ženu a děti a bratry a sestry, dokonce sám sebe, nemůže být mým učedníkem.“

Moderní překlady to trochu zaretušovaly a mluví o zřeknutí se otce a matky nebo o neschopnosti přestat na nich lpět. V původním znění se ovšem zmiňuje doslova nenávist. A teď babo raď! Nepřátele máme milovat a vlastní rodinu nenávidět? Tohle přece nedává smysl!

Dřív, než dospějeme k nějakému rozuzlení, podívejme se nejprve, sestry a bratři, co to ta nenávist vlastně je.

Psychologové by nás poučili, že se jedná o dlouhodobou emoci zaměřenou proti někomu, kdo nám způsobil nějaký vážný otřes. Nenávist se udržuje při životě bolestí, hněvem a často také strachem. Skončit může pomstou, násilím nebo válkou.

Nenávist každopádně výrazně ovlivňuje myšlení a jednání každého jedince a proto není radno si s ní zahrávat. Jakékoliv záměrné vyvolávání nenávisti může skončit špatně pro všechny zúčastněné strany. Problém totiž je, jak už jsem se zmínil, že nenávist je často slepá, ráda se nechává vybičovat nejrůznějšími záměrně šířenými fabulacemi, pomluvami a lžemi.

Jelikož se jedná o emoci, obvykle jí nejde o racionální hledání pravdy, ale o vlastní uspokojení ze zničení domnělého původce krize. Nenávistí postižený dav si potom nutně musí najít nějakého obětního beránka, který za to může. Samozřejmě snadněji se za původce zla označí někdo konkrétní, koho znáte, než vzdálený nepřítel, na kterého nemůžete, nebo než nějaká neurčitá shoda nepříznivých okolností a vlivů.

Obětním beránkem se stal v době ohrožení Judska Babylónskou říší například prorok Jeremjáš. Jak víme z evangelií, obětním beránkem se v době vypjaté atmosféry za římské nadvlády stal i sám Ježíš.

Nemusíme ale chodit daleko do minulosti, obětním beránkem se za nacistické hrůzovlády stali všichni Židé a celkem nedávno, v padesátých letech, například Milada Horáková.

Nenávist je, jak je vidět, velmi nebezpečné zboží. Neměli bychom ji tedy opravdu raději vymazat nejen z biblických slovníků, ale i z našeho vlastního slovníku?

To bychom sice mohli, ale v Bibli tohle slovo na mnoha místech zůstane, ať už třeba v žalmech, příslovích nebo právě v dnešní Ježíšově řeči. Tím, že o ní přestaneme mluvit, nenávist nezmizí.

Možná nám pomůže, když si nejprve vyjasníme, jak tohle nebezpečné slovo používali lidé v biblické době. Překvapivě mělo celkem široký rejstřík významů.

Nenávist znamená opak lásky. Láska je příklon k někomu nebo něčemu, nenávist opak. Jestliže někoho nenávidím, pak to jednou může znamenat silnou negativní emoci, jindy prostě jen odpor nebo nechuť k jeho jednání – když s někým nesouhlasíte, když nesnášíte, co dělá, a chcete se jeho vlivu vyhnout.

Nenávist k rodině, o které mluví Ježíš, má ještě jeden přenesený význam. Vyjadřuje nutnost volby mezi blízkým příbuzenstvem a širším společenstvím.

V takové situaci byli, sestry a bratři, dědové a otcové mnohých z vás, kteří se za druhé války

dobrovolně přihlásili do československého armádního sboru na východní frontě, aby bojovali s nacistickým nepřítelem. Museli si vybrat mezi rodinou a náročným bojem, s rizikem, že už se s blízkými třeba nikdy neuvidí.

Ne že by snad rodinu nesnášeli, natož nenáviděli, naopak. Jenom v danou chvíli volili osobní angažovanost ve prospěch širšího celku s cílem zamezit zlu v jeho šíření.

Právě to měl na mysli Ježíš v dnešním textu. Putuje se svými učedníky do Jeruzaléma a ví, že si ho velekněží společně s římským prefektem Pilátem za jeho pro ně nepříjemné řeči vyhlédnou jako obětního beránka. Pro ty, kdo jsou u moci, získat podporu davu není zas tak velký problém. Nakonec bude Ježíš ve shodě všech zúčastněných stran ukřižován.

A protože nyní ví, co ho čeká, varuje předem všechny zájemce o připojení se do jeho týmu. Dobře si rozmyslete, čeho chcete být součástí. Abyste nedopadli jako někdo, kdo si nespočítal náklady na stavbu a potom mu zůstalo jenom torzo budovy k posměchu okolí. Abyste nedopadli jako král, který vyhlásí válku a předem si nespočítá, jestli na to má dostatečně silnou armádu.

Počítejte s tím, že když označíte zlo a sestřelíte ho obrazně z jeho piedestalu, dost pravděpodobně se obrátí proti vám. Prohlásí vás za zločince a zrádce, a propagandou zmanipulovaný dav to rád odkývá. Smiřte se s představou, že se mnou jakoby jste už nesli kříž připravený k vaší vlastní popravě.

Syrová slova, není-liž pravda? Jenže takhle svět před rozedněním nového věku funguje. Někdy je prostě třeba vzdát se rodiny, nebo i svého vlastního života, ve prospěch nadějnější budoucnosti pro všechny.

Naši předkové o tom něco věděli. Na vlastní kůži si tím procházejí dnes Ukrajinci v odporu k fašistickému Rusku.

Je třeba mít v nenávisti zlo, nespravedlnost a lež. Někdy se to neobejde bez vlastní oběti. Co je proti takovým obětem dnešní drahota vyvolaná válkou?! Naše uskrovnění se a dočasný pokles životní úrovně je jen maličkým příspěvkem k nadějnější budoucnosti, kdy zlo bude eliminováno a nenávist už nebude určovat životy nás všech.

Na závěr otázka: Půjdeme s Ježíšem nebo spíš s davem, který se pro pár kilowattů nechá zmanipulovat a vrhne se na nejbližšího obětního beránka? Zima je před námi. Kéž je Bůh s námi.

PeČ

SPCH 4. 9. 2022

Můžete také navštívit naši facebookovou stránku Baptisté – Síť víry nebo facebookovou skupinu Zpravodaj Baptisté – Síť víry